

RAMAZAN'I KARŞILARKEN

es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berakâtühû.

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri! Bu sefer size Peygamber-i Zîşânımız'ın mübarek şehri Medine-i Münevvere'den mutlulukla, sevinçle hitap ediyorum.

İki gün önce, çarşamba günü Avust-ralya'nın Sydney şehrinde idik. Çarşamba günü on birde uçağa bindik, perşembe günü sabah-leyin altıda Medine-i Münevvere'de indik. Cidde'den dört saatlik kara yolculuğu ile gelmemizi de ekleyerek, düşünüyorum da Allah'ın büyük lütfu... Kıtalar geçerek, okyanusları aşarak, dağların üzerinden -Allah Teâlâ Hazretleri'ne hamd-ü senâlar olsun- bu güzel mübarek şehre ulaştık... Medine-i Münevvere'mize, Peygamber-i Zîşânımız'ın huzuruna, atabe-i aliyyesine vâsıl olduk; ayağının tozuna, ayağını bastığı yerlere yüz sürme şerefine erdik. Bu bakımdan çok sevinçliyim ve sizlere buradan hitap etmekten de ayrı bir haz duyuyorum.

a. Avustralya'dan İzlenimler

Kuala Lumpur üzerinden, Bangkok'a da uğrayarak geldik buraya... Avustralya'da, Sydney'de güzel toplantılarımız oldu. Aile eğitim çalışmalarımız çok güzel oldu.

Çok canlı bir güzel eğitim var. Hatta bir güzel münasib zaman olsa ora ile ilgili seyahat intibâlarımı da ayrıca anlatmak isterim. Çünkü ibretli, güzel, ibret alınacak şeyler var.

İbret alınacak şeylerden birisi, şu cuma sohbetimde hemen beyan edeyim, çok net bir hürriyet var... Avustralyalılar *multycultural* bir eğitim benimsemişler. Yâni, “Her çeşit kültüre saygılıyız.” diyorlar. Esas itibariyle bir kısmı İngiliz, İskoç olduğu halde, batılı Hollandalı ve saire, muhtelif yerlerden toplama insanlar. Hepsinin gönlü hoş olsun diye, “Bütün kültür-
lere açığız, saygılıyız.” diyorlar.

Onun için herkes istediği gibi hareket edebiliyor. Hatta biz seneler önce, ilk defa Avustralya'ya gittiğimiz zaman “1984” uçaktan indiğimizde, muazzam bir kalabalıkla karşılaşmıştık.

Ellerinde “*Lâ ilâhe illa'llâh*” bayrakları var, hepsi sarıklı cübbeli bir ordu karşımızda...

Yüksek sesle tekbirler getirerek, bizi karşıladılar. Biz uçaktan inip, muameleleri bitirip, gümrükten geçip, onların salonuna varınca, yer gök tekbir sesleriyle inledi. Benim sırtımdan ter boşandı...

İnsan dünyayı gezince çok şeyler görüyor da nelerden mahrum olduğunu da böylece mukayese ederek anlamış oluyoruz. Ben böyle terledim sırtımdan ve korktum. Dedim ki:

“Böyle bu kadar coşkulu bir şekilde karşılıyorsunuz bizi ama, acaba bir zararı olmaz mı?.. Hani hükümet, polis, hâkim bir şey söylemez mi?..” dedim yanımdakilere.

“Yok hocam, müsterih ol, burada hürriyet var!” falan dediler.

Bizim memlekette de hürriyet var, ama demek ki hürriyetlerin de renkleri, çeşitleri, tatları, tesirleri, uygulamaları farklı oluyor sevgili dinleyiciler!

Orada hakikaten bir gerçek hürriyet var. Çarşaf giyen kardeşlerimiz var. Tamâmen Anadolu’nun klasik, alıştığımız çarşafıyla gezen kimseler var... Sarıkla, cübbeyle gezenler var...

Hele bir tane bir kardeşimiz var, onunla özel röportaj yapmamız lazımdı. Zaten Avust-ralya televizyonu yapıyormuş, zaman zaman kendileriyle görüşüyormuş.

“Her mühim toplantıya kalkıp gidiyorum, tebliğ olsun diye.” diyor kendisi bu kardeşimiz.

Kendisi kocaman bir sarık yaptırmış. Koca-man ama, böyle belki dünyada sarık büyüklüğü bakımından birinci olacak bir kimse... Cübbesi de var, uzun sakalı da var... Tamam, sarıklı, cübbeli sakallı, tarihsel, zaman tünelinden geçmiş bir insan diyebilirsiniz karşınızda gö-rünce... Ama yanında çocukları da böyle... On-lara da aynı kıyafeti giydirmiş, sarıklı, cüb-beli... Bir güzel, tatlı manzara... Resmini çe-kip, röportaj yapmak lazım!..

Hürriyet var, insan istediğini yapabiliyor. Orada parklara gittik... Bizi karşılamaya gelen-ler geniş, kalabalık arkadaşlarolduğu için sığa-mıyoruz, evlerde ikram etmek mümkün değil. Parklarda ezan okuyoruz, cemaatle namaz kılı-yoruz, saf bağıyoruz. Yüz kişi, iki yüz kişi, üç yüz kişi, koca parkta, yeşillikler üzerinde na-

maz kılıyoruz. Herkes de bakıyor bazen, bir de-
ğişik bir şey oluyor. Ama Hiçbir şey diyen yok,
gayet hür bir şekilde hareket edebiliyoruz.

Okullarda da hürriyet var. Üniversiteli
gençlerle görüştük. Hanım kızlar bizimle görüş-
mek istemişler. Başları örtülü ve kıyafetleri
çok güzel kapalı...

“Bir baskı var mı?” dedim.

“Hayır!” dediler.

Hattâ lisede bile... Maalesef, tabi o ülke-
lerin böyle hürriyet tarafı güzel de, bu hürriye-
tin aşırı olması dolayısıyla, hani bizde de bir
tehlike olarak söylenmeye başladı ya, “Gençler
arasında uyuşturucu yayılıyor!” diye, Allah ko-
rusun... Emniyet müdürlerimiz falan da, böyle
sıkı tedbirler alacağız diye söylediler. Uyuştu-
rucu alışkanlığı var. Fakat, bizim Türklerin de-
vam ettiği liselerde, dindar çocuklar çalışma
yapmışlar, dernek kurmuşlar, mescit açmışlar
ve gençler şöyle bir toparlanmış. İdare bunu
görünce, yâni çocukların Müslümanlıkları dola-
yısıyla anarşiden, karışıklıktan, isyandan, uyuş-
turucu kullanmaktan uzaklaşıp daha güzel bir
havaya döndüklerini görünce, bunları teşvik et-
meye başlamış.

Yâni devlet mescidi, dindarlığı, dindar öğrencilerin durumunu beğeniyor, teşvik ediyor. Çünkü pratik düşünüyorlar. Böyle olmadığı zaman eroınman oluyor, anarşist oluyor, çete kuruyorlar, birbirleriyle kavga ediyorlar. Böyle olduğu zaman, intizamlı, terbiyeli, edepli, çalışkan oluyorlar, başarılı oluyorlar. O halde bu daha iyi... Kararlarını veriyor.

O bakımdan, üniversitede de hürriyet var. Dernekler kurup, çalışmaları gayet güzel yaptıklarını söylediler. Çarşı pazarda da her türlü serbestlik var, kardeşlerimiz rahat... Bunlar ibret alınacak şeyler.

Sonra çok güzel bir düzen var, tertemiz... Herhalde Avustralya'nın reklamını yapıyorum diye, Avustralya hükümeti bana bir mükâfat falan vermesi lazım! Ama bunu müşahede olarak söylüyorum. Mahalle arasındaki sokaklar bile bizim bulvarlar gibi geniş tutulmuş. Bu belediyenin başarısı... Ortası ağaçlı, kenarları ağaçlı... Ağaçların çeşitleri, rengârenk çiçekler, çimenler, her taraf gayet güzel!..

İklim denilebilir. Tabi, iklimin çatır çatır sıcak olduğu yerler var, suyun az olduğu yerler var ama, halletmiş su meselesini... “Bir damla

su bile kıymetlidir.” diyorlar, barajları kat kat, kademe kademe birbirleriyle alttan borularla bağlantılarını kurmuşlar. Avustralya’nın üzerine yağan bir damla yağmuru bile ziyan etmek istemiyorlar. Her tarlanın özel barajı var. Bir deresinin kenarını kaldırtmış veya çukur kazmış; sular birikiyor. Koyunlar, kuzular oradan içiyorlar. Su ziyanı yok...

Her tarafı yeşil yapmaya, ağaçlandırmaya gayret etmişler.

Meyva bol, et bol... Ben arkadaşlara dedim ki:

“Bakın, bu yalancı cennetin fânî lezzetleri sizi aldatmasın!

Allah’ın yolundan ayırmasın, ahireti unutturmasın!..” Gerçekten, insanı büyüleyecek kadar güzellikler var.

Şimdi bunu niçin anlatıyorum cuma sohbetimde?.. Kendi ülkemizi düşünerek, üzülerek anlatıyorum. Yâni düzensiz gelişme, şehirleşme, gecekondu mahalleleri... Yeşillik yok, sokak yok, kaldırım yok, yol yok, asfalt yok... Su yok, elektrik kaçak... vs. Bu çeşit sıkıntıları mukayese ediyorum.

Sonra her gün, ikindiden sonra bakıyorum, yaşlı adamlar, kadınlar evlerinin önünü, çimenleri kırıyorlar, ağaçları buduyorlar. Ellerinde süpürge, sokaktaki kendi evinin önünü güzelce süpürüyor... Bu Peygamber Efendimiz'in hadisi şerifi. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz'in bize tavsiyesi... Onlar yapıyorlar, sokaklar tertemiz.

Ağaçlardan düşmüş yapraklar toplanıyor, büyümüş çimenler kırılıyor, kenarları düzenleniyor. Herkes evini ve çevresini, evinin önünü güzelleştirmeye özel gayret gösteriyor. Bunlar güzel alışkanlıklar...

Genel vasıtalar vesaireler... Yâni belediyelerde çalışan kardeşlerimiz, belediye başkanlarımız, tavsiye ederim Avustralya'yı şöyle bir gezip, şehirlerini belediye hizmetleri bakımından incelerse iyi olur.

Böyle güzel şeyleri müşahade ettikten sonra temenni ediyoruz ki, düzen, intizam, temizlik, hukuka riayet, İslâm ülkelerinde de olsun... İnsan böyle bir gün içinde kıtaları geçip de muhtelif ülkeleri görüp de gelince, mukayese imkânı daha da çok oluyor.

b. Medine’de Ramazan Heyecanı

Medine-i Münevvere bizim gözümüzün nuru, kalbimizin sürûru... Mekke-i Mükەرreme öyle... Tabi, buralarda da büyük değışiklik var... Büyük paralar harcanmış, büyük çalışmalar yapılmış ama sokak araları, evler, insanların görgüleri maalesef İslâm’a uygun değil...

Karşı apartmanın adamın adamı bir torba çöpünü getiriyor, bizim evin yanına koyuyor. Halbuki beş metre, yedi metre ilerisinde, belediyeenin koyduğu, çöplerin konulmasına mahsus kocaman bir kap var... Kamyon geldiği zaman, onu vinciyle alıp içeriye boşaltacak?... Kocaman bir şey... Yâni on adım daha attığı zaman, tertemiz olacak. Ama o görgü yok. “Buraya koymayın, sinek oluyor!” diye ikaz edilmesine rağmen, yapılmıyor. Düzelmesini temenni ederek söylüyoruz. Fakat mahal, mübarek mahal olduğu için geldiğimiz için çok sevinçliyiz.

Bu arada Medine-i Münevvere’yi tam bir Türk şehri gibi görmek de mümkün; her adımda bir umreci kardeşle karşılaşıyoruz. Tanıştığımız kimseler, “Hocam, *selâmün aleyküm!*” diyor-

lar. “*Aleyküm selâm...*” diyoruz. Yâni, Türklerin çok geldiği bir mevsim. Çünkü, Ramazan’da umre yapmanın sevabı fazla... Peygamber Efendimiz’le umre yapmış gibi olacaklar, bir hac kadar sevap kazanacaklar diye, herkes sevaba rağbet ediyor.

Ki, Suudlu kardeşlerimizin de hakkını vermek lazım! Suud halkı da Ramazan gününde öyle bir güzel has Müslümanlık hayatı sergiliyor ki, hayat tamâmen derûnî bir İslâmî yaşayışı aksettirecek manzaraya bürünüyor. Camiler tıklım tıklım dolu... Koskocaman, on misli, yirmi misli büyütülmüş mescitler doluyor el-hamdülillâh. Yer bulmakta insan sıkışıyor ama, dolu olmasından da memnunluk duyuyor.

Bir şeyi hatırlatayım, Türkiye’den umreye henüz gelmemiş kardeşlerime, “Hicaz sıcaktır, Mekke-i Mükerreme, Medine-i Münevvere sıcak yerlerdir.” diye düşünmesinler! Paltolarını, boyun atkılarını, yün çoraplarını, mestlerini de yanlarına alsınlar! Bunu da onlara, şimdiden bir ikaz olarak söylüyorum. Çünkü acı acı rüzgârlar esiyor. Güneş olsa bile buranın kışı sert, yerler soğuk, insan üşüyebilir. Harem-i Şerif’in içinde bile sarınmak gerekiyor.

Burada hoşuma giden bir kıyafet var. Bizim Anadolu'muzda da doğulu vatandaşlarımız kullanıyormuş bunu, harmânî gibi bir şey. Harmânîden farklı olarak kolları oluyor, içi peluşlu oluyor, kürk gibi. Bol bir kıyafet... Cübbe gibi onu büründüğü zaman, soğuktan korunuyorlar. Onu Ürdün'den falan umreciler buraya getiriyorlarmış. İçi hakiki yün olan, dışı da deri olan çeşitleri var... Onları giyenler, oturdukları yerde büründükleri zaman, posta bürünmüş gibi oluyorlar; onlar üşümüyorlar. Umreye gelen kardeşlerimiz buranın havasının serin olduğunu bilsinler, tedbirli gelsinler, üşümesinler! Bunu da hatırlatayım!..

Bizim burada cuma kılmaya 45 dakika kadar bir zamanımız kaldı. İnşallah Mescid-i Nebvî'de, Peygamber Efendimiz'in huzûr-u âlîsinde cuma namazı kılacağız.

Ramazan ayına yaklaşmanın heyecanını hissediyoruz. Yüreğimiz güp güp atıyor. Herkeste bir hazırlık... Ramazan-ı Şerifi iki gün sonra idrak edeceğiz. Hilâl gözlenecek, ona göre oruç tutulacak. Sanıyorum, Türkiye'mizde pazar günü oruç tutacaklar. Araplarda da pazar

günü olabilir. Hilâlin durumuna göre bakalım nasıl olacak?..

Bu ay dini bakımdan, öteki ayların hepsinden daha önemli olan bir aydır. Ümmet-i Muhammed’in ayıdır. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz bir hadis-i şerifinde:

رَجَبُ شَهْرُ اللَّهِ وَشَعْبَانُ شَهْرِي وَرَمَضَانُ
شَهْرُ أُمَّتِي¹

(*Recebü şehru’llâh*) “Receb Allah’ın ayıdır. (Ve *Şa’bânü şehri*) Şaban benim ayımdır. (Ve *Ramadânü şehru ümmetî*) Ramazan da ümmetimin ayıdır.” diye beyan etmiş.

Biz Ümmet-i Muhammed’in, aciz nâçiz Müslümanların ayı oluyor Ramazan-ı Şerif. Çok önemli bir ay... Çünkü, Allah Teâlâ Hazretleri Recep ayında tevbe edenlere, oruç tutanlara, hak yola dönenlere tevbe nasip ettiğini, çoğunu afv-ü mağfiret edeceğini bildiriyor. Şaban ayında da, Peygamber-i Zîşânımız’a salât-ü selâmla vakitleri geçirmemiz gerekiyordu.

¹ Deylemî, *Firdevs bi-Me’sûri’l-Hitâb*, 2/275 (3276); *Râmûzu’l-Ehâdis*, 289/2.

Bunları zamanındaki konuşmalarımızda ikaz etmiştik size...

Kandillerden önceki konuşmalarda da, neler yapmanızı kardeşçe hatırlatmaya gayret etmiştik. Şimdi Ramazan geliyor. Bu ay çok önemli bir aydır, çok bereketli bir aydır. Burada feyizler, rahmetler, Allah'ın rahmet-i ilâhîsi deryâsı cûşa geliyor. Müslümanlar rahmete gark olacaklar, olabilirler. Allah Teâlâ Hazretleri rahmetine gark eder, eğer Ramazanı ihyâ ederse... Ramazanın kadrini bilmeyene bir şey yok! Ramazan için çalışmak şart...

Günahların affedildiği, duaların kabul olduğu; Allah Teâlâ Hazretleri'nin kullarının ibadete sarılışını meleklerine gösterip de, "Bakın ey meleklerim, benim dünyadaki insan kullarım, yaratıklarım nasıl güzel kulluk yapıyorlar!" diye gösterip, mubâhat ettiği bir aydayız.

Bu ayın her tarafı önemli ama, özellikle son on günü fevkalade daha büyük bir önem kazanıyor. Biz her şeyi önceden kardeşlerimize, zamanı gelmeden, tedbir alsınlar, hazırlansınlar diye hatırlattığımız için bunu da hatırlatalım: Ramazan'ın son on günü, Peygamber-i Zîşânımız'ın evinden bile ayrılıp artık camide

yatıp kalkmaya başladığı, ibadetini çok yaptığı bir zamandır. Bunu Türkiye'deki Müslümanların çoğu bilirler ama, elli altmış milyon Müslüman var. Bazı Müslümanlar da, dindar bir aileden gelmemişse, şu anda bizim radyomuzu dinliyorlarsa... Bir kısmı Avrupa'da olabilir, bazı bilgileri çevresi dolayısıyla duymamış, görmemiş, tanımamış olabilirler.

Ramazan'ın son on gününde Peygamber Efendimiz mescide gelir, mescide mülâzemet eder, gece gündür mescitte kalıp evine bile gitmezdi. Tam bir ibadet yoğunlaşması içinde, gecesini gündüzünü ibadete verirdi. İslâm'da bu ibadete *itikâf* deniliyor. Ramazan'ın son on gününde itikâfa girmek Peygamber Efendimiz'in adeti, yâni sünnet-i seniyyesi... Hem de önemli ve kuvvetli bir sünnet.

Diyelim ki bir köyde veya kasabada, hiç kimse böyle camide son on günde kalıp da, gece gündüz orada yatıp kalkıp da, böyle bir ibadeti yapmıyor. Eskiden beri alışmamışlar, işte olmuyor. Bu itikâf sünnetini yapmadıkları için bütün o kasabadaki, köydeki insanların hepsi sorumlu olur. Ama bir iki tanesi yaparsa,

hiç olmazsa o beldeden iki tane babayiğit çıkmış, itikâf yapıyor diye, ötekilerin üzerinden sorumluluk kalkar. Onun için buna *sünnet-i kifâye* deniliyor. Hani *farz-ı kifâye* gibi.

Farz-ı kifâyenin misâli ne?.. Cenaze namazı. Mesela, Müslümanlardan birisi vefat ettiği zaman, onun teçhiz ve tekfini ve defni; yâni kefenlenmesi, son hizmetlerinin yapılması, namazının kılınması, defnedilmesi Müslümanların boynuna farzdır. *Farz* ne demek?.. Mutlaka, behemahal yapılması gereken vazife demek. Farzdır ama farz-ı kifâyedir. Yâni yakınları, akrabaları, tanıyanlar, komşular bu vefat edenin son vazifesini yaparlarsa, bu işleri yaparlar cenazeyi gömerlerse, vazife yerine getirilmiş olduğundan, yapanlar sevap alır, yapmayanlar bu farzı işlemediler diye sorumlu olmaz. Çünkü birileri yaptı, cenaze ortada kalmadı.

Ama hiç kimse yapmazsa, bütün şehir halkı o farzı yerine getirmediği için suçlu ve sorumlu olur. Mesela diyelim ki, İstanbul'da bu cenazeyi hiç kimse kaldırmadı. Bütün İstanbul halkına sorumluluk gelir. Neden?.. Aralarındaki bir Müslüman kardeşleri vefat etti de, farz olan

son vazifelerini yapmadılar diye. Birileri yapınca sorumluluk kalktığı için buna *farz-ı kifâye* deniliyor.

İtikâf da, sünnet-i kifâyenin bir misâli. Bir beldede birkaç abid, zâhid, mübarek insan, “Benim durumum müsait, iş durumum da elverişli.” diye camiye mülâzemet eder, camiye yastığını yatağını götürür de, son on günü orada ibadet ederse, bu vazife yerine getirilmiş olur. O beldeye Allah rahmet nazarıyla nazar eder. hiçbirisi yapmazsa, Allah Teâlâ Hazretleri’nin nazarında hepsi suçlu duruma düşer. Çünkü, o sünnet-i kifâyeyi hiçbirisi yapmadı diye.

Bunu niçin şimdi Ramazan gelmeden hatırlatıyorum?.. Dairelerde olan, memur olan, işi olan kimseler, hepsi bir yerlerle konuşsunlar:

“Ben son on günde biraz izin almak istiyorum!” diyerek izinlerini alsınlar.

Birde ülkemizde camilerde böyle yatıp kalkmak müsaadeye bağlıdır. Müftülükten izin almak lazım!

“Müsaade eder misiniz? Ben şuyum; isimim, adresim şudur. Falanca camide, sünnet

olan itikâf yapmak istiyorum. Müsaade eder misiniz?” diye müracaat etmesi lazım!

Neden acaba Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* son on günde evini ailesini, çoluk çocuğuyla beraber yatıp kalkmayı bırakıp camiye geldi?.. Çünkü, Ramazan ayı içinde bir gece var ki, *Leyletü'l-Kadr*, Kadir Gecesi diyoruz. Bin aydan daha hayırlı bir gece... Tabi, son on günde olduğu ifade edilmiş. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*, hadis-i şeriflerinde:

“Son on günde arayın!” buyurmuş.

Onun içindedir ama, son on günün hangi günü olduğu saklanmış, belli kılınmamış. Tek günlerde deniliyor ama, tek günler de, bir İslâm ülkesi bir gün önce başlarsa, o da karışıyor. Araplar bir gün önce başlıyor, Türkler bir gün sonra başlıyor. Bu sefer iş tek çift meselesinden de anlaşılmıyor. En iyisi itikâfa girmek oluyor. İtikâfa girip de geceleri ihyâ eden, Kadir Gecesi’ni ihyâ etmiş oluyor. Bin aydan daha hayırlı bir gece olduğu için o geceyi ihyâ etmek çok güzel bir şey...

Ramazan ayında cehennemin kapılarını kapatıyor Allah Teâlâ Hazretleri... Cennetin

kapılarını açıyor. Semâları beziyor. Meleklerine emirler veriyor, şeytanların da azıllılarını bağlatıyor. Hadis-i şeriflerden bunları biliyoruz.

Geçtiğimiz senelerin Ramazan konuşmalarında ben size bunları anlattığımı da hatırlıyorum. Belki ilk defa benim konuşmamı duyanlar olabilir, bunları bilsinler. Yâni yer gök, cennet cehennem, dünya Ramazan’a hazırlanıyor.

Mânevî bakımdan bilmediğimiz büyük avantajlar meydana geliyor. Allah Teâlâ Hazretleri, kulları iyi Müslüman olsunlar, ibadetin lezzetini duysunlar, Allah’a güzel kulluk etmenin şerefini kazansınlar, has Müslümanlığı öğrensinler de ondan sonra has Müslüman olarak yaşasınlar diye Ramazan’da çok büyük avantajlar, hazırlıklar sağlıyor. Yere göğe, maddî mânevi âlemlere Ramazan’ın hazırlığı, bereketi geliyor.

c. Ramazan’da Öğrenilecek Şeyler

İnsan bu hayırlardan istifade edecek. Ben bu sürecin Recep ayından başladığını, geçtiğimiz konuşmalarda sizlere arz etmiştim. Recep ayında toparlanacak, tevbe edecek; Şaban

ayında hazırlıklarını tamamlayacak, Ramazan’a öyle girecek. Ramazan’da da gayretini arttıracak, Ramazan’ın son on gününde bir de durumu, işi müsait olur da, imkânı olur da itikâfa girebilirse, en yoğun ibadeti de yapacak. Ramazan gecelerini ve Kadir Gecesi’ni de ihyâ etmeye çalışacak. Böylece İslâm’ın Allah’a ibadet denilen, güzel kulluk denilen şeklini, yaşama örneğini herkes görmüş oluyor ve yaşamış oluyor.

Ben bu durumu, İslâm’da çok önemli bir güzel özellik olarak görüyorum. Yâni, İslâm dini her Müslümanı Recep ayından alıp, merdiven merdiven yükseltip... Yâni yukarıya doğru yükselten bir rampanın Recep ayında başladığını göz önüne getiriyorum. Yukarıya doğru yüksele yüksele, mânevi hazları, bereketleri tada tada, mânevi makamı yüksele yüksele, bir basit Müslüman, gafil Müslüman diyelim, yüksele yüksele, Ramazan’ın sonunda günahlardan tertemiz, melekleşmiş, meleklerle bile gösterilip, “Bak ne kadar güzel insan oldu!” diye, ibret olarak gösterilecek, iftihar edilecek, övünülecek insan haline geliyor.

İnsan iyi bir insan haline geldikten sonra, tekrar kötü insan haline düşmemeli!.. İki günü müsavi olan bile İslâm'da zararda olduğuna göre ikinci günün mutlaka daha iyi olması istendiğine göre, ikinci günde eski güzellikleri de terk etmenin hiç olmayacağı muhakkak...

Onun için Ramazan'da orucu güzel tutup, o güzel mânevi hayatı öğrenip, eğitimini tamamlayıp, Allah'ın sevdiği ârif, sâlih, velî, mahbup, makbul, edib, zarif, kâmil kullar arasına girmek lazım!..

“Girdim, tamam hocam! Elhamdülillâh bu Ramazan'da nasip oldu, bayramı da böyle hem maddî, hem mânevi bayram olarak yaptım. Bayramdan sonra ben eski hayatıma döneceğim!..” derse bir insan, olmaz!

Yâni yükseklerle çıkıp çıkıp da oradan uçuruma tepesi taklak atlamak gibi olur, böyle bu kadar güzel halleri elde ettikten sonra bırakmak... Maksat nedir?.. O güzel kemâlâtı yakaladıktan sonra, o güzel mânevi halleri tattıktan sonra, o öğrendiği güzelliklerle Allah'a güzel ibadet etmeye devam etmektir.

Onun için Ramazan öyle bir aydır ki, Recep ile başlayan süreçte insan tamâmen en son

noktaya kadar geliyor, iliklerine kadar imanın lezzeti nüfûz ediyor, ihlâs kalbine iyice yerleşiyor; Ramazan'ın sonunda tam, hakiki, hâlis muhlis, muhsin bir müttakî Müslüman oluyor. Artık iyiler safına giriyor, artık dünya, insanlık alemi iyi bir insan kazanmış oluyor. Bu işte İslâm'ın insanları hidayete erdirme gücüdür, terbiye gücüdür. Dünya üzerinde bu olay her yıl devam ediyor, yıllardır devam ediyor.

İşte iyi insan olanlar böyle oluyorlar. Bakıyorsunuz, hapislere düşenler, bakıyorsunuz bir ara esrar, afyon kullananlar, bakıyorsunuz bir ara meyhanelerde gezen insanlara Allah tevbe nasip ediyor da ne güzel Müslüman oluyor. Gıpta ediyor başkaları da, “Aman ne kadar güzel, ben de böyle olabilsem!” diyecek duruma gelebiliyor.

İslâm'ın bu gücü var. Avrupalıyı alıyor, Amerikalıyı alıyor, o eski hayatından sıyrılıyor. Bakıyorsunuz, tertemiz bir Müslüman haline gelmiş, melek gibi olmuş. Herkese böyle tesir gücü var. Nasibi olan, Allah'ın sevmediği negatif birtakım işleri yapmayan insan, bunları kazanıyor, iyi bir insan oluyor.

Onun için Ramazan geçtiği halde Ramazan'ın feyzinden, bereketinden istifade edememek çok acı bir şey, çok kötü bir şey... “Hakikaten öyle bir insan eşkıyadır, şakîdir.” diye Peygamber Efendimiz bildiriyor. “Hakikaten Ramazan'ın feyzinden bereketinden istifade edememiş, mahrum kalmış bir insan, gerçekten her türlü hayırdan mahrum kalmış insandır.” diye hadis-i şeriflerde bu hususa işaret ediliyor.

Bazen bir insan, Ramazan'da ibadetleri iyi yapmazsa, Ramazan'dan sonra eski haline döndüğü takdirde, o da kazanmamış oluyor. O Ramazan'ın hayrını, bereketini tutturamamış ve elde edememiş oluyor. Hani bazı çocuklar tahsil görüyorlar, ama okulu bitiremiyorlar, ayrılıyorlar; o durumda olabilir. Ona dikkat etmek lazım!..

İbadetlerin güzel yapılması lazım, özene bezene yapılması lazım! Hakkının verilmesi lazım!.. Namaz kıldın mı, hakkını vererek kıla-caksın. Kur'ân okudun mu, hakkını vererek okuyacaksın, harfleri yutmayacaksın. Namazda kıraatini yaparken, doğru düzgün, aceleye ge-

tirmeden yapacaksın. Rükûsunu, secdesini aceleyle getirmeden yapacaksın... Aceleyle lüzum yok! Acele olmayan bir zamanında yapsın. Acele işini bitirsin, namazı sakın bir zamanında kılsın. Her ibadetin böyle güzel yapılması lazım, özenilerek yapılması lazım! Çünkü Allah’a ibadettir, sıradan bir şey değildir. Çok şerefli-
dir, müminin miracıdır. Allah görüyor ve Allah Teâlâ Hazretleri’ne her şeyin en güzelini arz etmeye, kulluğun da en güzelini yapmaya çalışması lazım bir insanın...

Bu oruç için de bahis konusudur. Orucu sadece yemekten, içmekten, cinsî münasebetlerini durdurmaktan ibaret görmemek lazımdır.

Oruç bir irade eğitimidir, çok muazzam bir irade eğitimidir. Oruç tutan bir insanın yalan söylememesi lazım, yalan şahitlik yapmaması lazım! Ağzını, dilini, çenesini tutması lazım! Kötü şeyleri söylememesi lazım, kızmaması lazım! Ağzından kırıcı kötü söz, küfür vs. çıkmaması lazım!.. Gözüyle harama bakmaması lazım! Ayağıyla günah yerlere adım atmaması lazım! Elini harama uzatmaması lazım! Kalbini temiz tutması lazım!.. Bunların hepsi orucun

parçasıdır. Oruç bir bütündür. Oruç insanın her türlü kötülükten kendisini çekmesi demektir.

Hattâ şöyle söyleyelim: Su helâl bir maddedir, yemek de helâl bir maddedir. Evli bir insan için ailevî münasebetler de helâldir. Bu helâlleri bile Allah yapmamayı emrediyor Ramazan'da... “Yapmayın! Helâl ama yapmamayı öğrenin, kendinizi tutmayı öğrenin!” diyor.

Suyu insan çok ister, içmediği zaman çok susar, kıvrır. Yemeği yemediği zaman çok acıkır, karnı zil çalar, acır, bir şey yemek ister. Neredeyse ağaçların kabuklarını kemirecek hale gelir aç kalan bir insan... Kuvvetli duygu bunlar. Evlilik duygusu da kuvvetli bir duygu... “Bu kuvvetli duygulara, belli bir zaman sabret ey kulum!” diyerek insanın nefesine hâkim olmasını öğretmeyi amaçlıyor İslâm dini.

Binâenaleyh, oruç tutarken insanın nefesine her yönden hâkim olması lazım! Sadece yemek içmek gibi helâl şeyleri yapmamak tarzında değil de, bir de öteki alışkanlıkları terk etmeli!.. Bana mesela, mektupla, kâğıt göndererek, telefonla soruyor bazı kimseler:

“Hocam, biliyorum günahı, harama bakmamak gerekir ama, kendimi tutamıyorum!” diyor.

O kendini tutamama zaafiyetini izale etmek içindir oruç. Yâni kendini tutmayı öğrenecek insan, günahlardan kesilmeyi öğrenecek.

Onun için orucun bu tarzda tutulması lazım gelir. Bu tarzda tutulmazsa, Allah kabul etmez. Namaz da huşû ile kılınmazsa, kendisini insan namaza tam vermezse Allah kabul etmez. Hac ve umre de huşû ile yapılmazsa Allah kabul etmez. Yâni isyan etmeden, günaha dalmadan, haram şeyleri yapmadan başarılması lazım hac seyahatinin... Arkadaşları ile kavga ederse, haramları işlerse, günahlara dalarsa, o zaman haccı da havaya gider. Masrafları da boşa gider. O da kabul olmaz.

Zekâtı da karşı tarafı üzerek, kalbini kırarak, başa kakarak, minnet ederek, minneti altında fakiri ezerek verirse, onun da sevabı iptal olur.

Demek ki, ibadetlerin kabulü için güzel yapılması, güzel duygularla yapılması lazım! Edîbâne, edepli olarak yapılması lazım! Zarifçe yapılması lazım! Sessizce, güzelce yapılması

lazım!.. Büyüklerimiz bunun misallerini göstermişler. Peygamber-i Zîşânımız, sahabe-i kirâm; *rıdvânu'llâhi teâlâ aleyhim ecmaîn*... Bunlar hayatlarında zarâfetin, edebin, ahlakın en güzel nümûnelerini bizlere sunmuşlar. Onların hayatlarını da okumamız, onların güzel davranışlarını da bir ders olarak almamız lazım!..

Abdullah b. Ömer *radıyallahu anh*'ın mesela hareketleri... Mesela, Ebû Hüreyre *radıyallahu anh*'ın hareketleri... Mesela, Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz'in, Hazret-i Ömer Efendimiz'in hareketleri... Hayatında neler yaptıkları, nasıl davrandıkları, olayların karşısında takındıkları tavırlar... Bunların hepsi önemli! İşte bunlardan da ders almak lazım!..

Ders sadece lisan dersi değil, sadece Arapça öğrenmek meselesi değil, sadece bilgileri öğrenmek değil; ahlak ve edep de öğrenilir. Zaten insan ahlakı, edebi öğrenmeden sadece bilgi deposu haline gelirse insanlığa faydalı da olmuyor. Mesela, çok bilgili bir gangster olursa çok zararlı oluyor. Bilgili ama gangster, haydut, mafia, kötü insan... O bilgisini kötü işlerde kullanıyor.

Onun için edebi de öğrenecek, takvâyı da öğrenecek, makâm-ı ihsâna da ulaşmaya çalışacak... Allah'ın kendisini gördüğünü, her işinin Allah tarafından görüldüğünü, her sözünün Allah tarafından duyulduğunu bilerek, Allah'ın her yerde hâzır ve nâzır olduğunu bilerek, Allah'ın huzurunda edebe riayet edecek.

Edeb mea'llâh var, Allah'a karşı kulluk edebi var; *edeb mea'r-* Rasûl var, Rasûlüllah'a karşı edep var... *Edeb mea'sş-şeyh* var, *edeb mea'l-ihvân* var, *edeb mea'l-ebeveyn* var... Ana babaya edeb, hocasına karşı edeb... Yemenin adabı, karı kocanın birbirine karşı adabı... vs.

الطُّرُقُ كُلُّهَا آدَابٌ

(*et-turûku küllühâ âdâbün*) “Tarikatların hepsi, bu edepleri öğreten edep mektepleri-
dir.” Edep olmadığı zaman, bir işte hayır, bereket olmaz. Edebe çok riayet etmek lazım!..
Her şeyin adabına riayet etmemiz lazım!..

Âdâb ne demek?.. Bir şeyin hatasız, mükemmel olmasını sağlayan incelikler demek. İnceliklere dikkat etmeyen, kaba saba hareket edenler, güzel ibadetleri bile inceliklerine riayet etmedikleri zaman başaramazlar. Namaz

kılar, kabul olmaz; oruç tutar, kabul olmaz; umre yapar, kabul olmaz; zekât verir, kabul olmaz... Hiçbir şeyi kabul olmaz. Neden?.. Kaba saba adam, Allah kabul etmiyor, “İstemiyorum senin bu ibadetini, sevmedim, beğenmedim. Güzel yapmadın!” der, sınıfta kalıverir insan, okuldan kovulur. Allah öyle etmesin...

Sevgili kardeşlerim, oruçlarınızı çok güzel tutun!.. Bedeninize de oruç tutturun, ruhu-nuza da oruç tutturun! Gözünüze de oruç tutturun, midenize de oruç tutturun, kulağınıza da oruç tutturun!.. Yâni, hiçbirisi kötülük yapmasın, hiçbirisi günah işlemesin... Hiçbir âzânınızla günaha uğramayın, takvayı öğrenin!

Oruç; günahlardan, haramlardan sakınmayı, Allah’tan sakınarak cehenneme düşmemeye dikkat edecek şekilde yaşamayı sağlayacak bir ibadettir. Orucu emreden ayet,i kerimede,

(*Le’alleküm tettekûn*) “Ta ki takvâyı öğrenesiniz, takvâ ehli olasınız, müttakî bir kul olasınız.” buyruluyor. Orucu böyle güzel tutarsanız, Ramazan ayı hayırlı, başarılı geçmiş olur. Sınıfı

geçmiş, diploma almış olursunuz, beş yıldız kazanmış olursunuz. İyi Müslüman olmuş olursunuz.

Ramazan'ı böylece tutmanızı temenni ederim. Allah Teâlâ Hazretleri Ramazan ayını sizler, bizler ve bütün Ümmet-i Muhammed kardeşlerimiz ve bütün alem-i İslâm için hayırlı ve mübarek eylesin... Sevgili dinleyiciler, oruçlarınızı bu güzel kâidelere riayet ederek, adabıyla, ahlakıyla, erkânıyla güzelce tutun!.. Ramazan'ı güzel ihyâ edin, gecelerini ihyâ edin!.. Kur'ân-ı Kerîm'e sımsıkı sarılın, Kur'ân'ı çok okuyun, manasını takip edin!.. Kur'ân-ı Kerîm ayıdır Ramazan aynı zamanda...

Ramazan tasavvuf ayıdır, zikr-ü tesbihi çok yapın!.. Kur'ân'ı çok okuyun, zikri çok yapın! Yolda yürürken, işinize giderken, gelirken eliniz tesbihli, diliniz dualı olsun...

Hayrı hasenâtı çok yapın! Fakirleri sevin-dirmeye çalışın, gönüllerini alın!.. Onları yemeklerinize davet edin, dostları arkadaşları çağırdığınız gibi sofranızda fukara da bulunsun... Böylece hayır yaparak, ziyafet vererek, sadaka vererek, zikir yaparak, Kur'ân okuyarak, geceleri ihyâ ederek, teheccüd namazları

kılarak, güzel sabırlar ederek; Allah sabredenlerle beraberdir diyerek, oruca sabredip, günahları işlememeye sabredip, Allah'ın sizinle beraber olduğunun lezzetini duya duya, tatlı, güzel bir Ramazan geçirin...

Allah Teâlâ Hazretleri'nden can-ü gönül-den dilerim ki, hepiniz Kadir Gecesi'ni güzelce, Allah'ın razı olduğu, kabul ettiği şekilde ihyâ edenlerden olun... Kadir Gecesi'ne isabet edin, Kadir Gecesini ihyâ edin, Kadir Gecesinde makbul ibadetler yapın...

Allah Teâlâ Hazretleri sizleri ve bizleri ve sevdiklerimizi; yakınlarımız var, çocuklarımız var, babalarımız, akrabamız var, arkadaşlarımız, dostlarımız var, gönül bağladığımız insanlar var... Sevdiklerimizle beraber sevgili kardeşlerim hem dünyada, hem ahirette Mes'ûd ve bahtiyar eylesin... Cennetiyle cemâliyle cümlemizi müşerref eylesin... Cennetiyle cemâliyle müşerref olmamıza bu Ramazanımızı vesile eylesin...

Bu Ramazan gafleti bıraktığımız, Allah'ın has kulları, muhsin kulları, müttakî kulları arasına girdiğimiz, ömrümüzde tarihî bir dönüm

zamanı olsun, dönüm ayı olsun, dönüm yılı olsun... Allah Teâlâ Hazretleri iki cihanda aziz ve bahtiyar eylesin cümlenizi...

Hepinize tebriklerimi sunuyorum. Hepinizden dualar bekliyorum... Tabi, hepinize dualar etmeyi de düşünüyorum.

Aziz ve muhterem Akra dinleyicileri,
es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berakâtühû.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

28 Şaban 1416 / 19 Ocak 1996

Medine

[Bütün CUMA SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

